

SOT s cukrem na prahu bezkvótového období

Část 1. Příprava, přijetí a zrušení kvótového systému

CMO FOR SUGAR ON THE BRINK OF QUOTA-FREE PERIOD
PART 1. PREPARATION, ADOPTION, AND END OF QUOTA SYSTEM

Jana Trnková, Daniel Froněk – Ministerstvo zemědělství ČR

Sladká chuť patří do kategorie příjemných lidských vjemů. Člověk si proto odpradávná konzumovanou stravu zpřijemňoval vyhledáváním všemožných zdrojů sladké chuti. Jednoho roku (1744) popsal i látku v kořeni buráku, pozdější řepy cukrové, které zprvu říkal sladká sůl. Získal tak pro pozdější dobu po obchodní válce Napoleona s Anglií adekvátní náhradu za daleko dříve známější zdroj cukru ze třtiny.

Výroba cukru se na evropském kontinentu záhy stala velice lukrativní záležitostí. V samých počátcích průmyslového charakteru výroby cukru napomohla poměrně prudkému rozvoji nejen poptávka, ale překvapivě zásah státních autorit, z dnešního pohledu regulatorní. Tím zásahem byl císařský patent, kterým bylo zavedeno osvobození od daně ze zisku, tedy poměrně významný (a také úspěšný) zásah do začátků podnikání. Zvýhodnění, či jinak řečeno nepravá dotace, tak již v počátcích 19. století zapustilo své pevné kořeny. Výroba cukru se postupně vyvinula v celosvětově významné odvětví hospodářství a v trvalého účastníka světových burz. Charakteristika pěstování cukrodárných rostlin, cukrové řepy a cukrové třtiny, a charakteristika výroby cukru vedla k tomu, že se toto odvětví stalo poměrně silně spekulativní oblastí s následnými velkými sociálními a ekonomickými dopady na celé státy, případně světové regiony. Stejně tak hospodářský význam ve vazbě na politiku učinil z cukru často komoditu prvního či vedoucího významu a dopadu. Při řešení světových cukerních krizí či jiných nechtěných situací byl už jen krok k uchopení řízení a ovlivňování trhu s cukrem prostřednictvím státních autorit.

Evropský kontinent cukerních krizí absolvoval hned několik. Poslední dvě měly rozhodující vliv i na světově známého výrobce cukru, tehdejší Československo. Obě krize byly vyvolány válečnými konflikty, I. a II. světovou válkou, a obě vedly k paralýze výroby cukru. Obě období se projevila rozdílně, obě však vedla buď k okamžitému, nebo k postupnému regulačnímu zásahu.

Období po II. světové válce je charakterizováno postupným nástupem regulace výroby cukru, jejíž důležitou fází byla úprava a uspořádání dovozu cukru do Evropy v 50. letech. Až teprve potom, na konci 60. let, došlo na půdě tehdejšího Evropského hospodářského společenství k dohodě o podpoře a ochraně výroby cukru. Konstrukce a předmět opatření, kvóta vypočtená na základě průměru výroby za předchozí období, nebyla ničím novým, protože v základu stejný princip byl použit v roce 1931 při řešení velké krize v Československu. Zda byl o 35 let později využit i při konstrukci kvót v EHS však nelze hodnověrně potvrdit.

Kvóty na cukr v dnešní Evropské unii existují 49 hospodářských roků v rámci systému společných organizací trhu. Správné konstatování však je, že budou existovat toto uvedené

období, protože na úrovni všech orgánů Evropské unie bylo již v roce 2006 odsouhlaseno a právně stvrzeno, že tento regulační systém skončí. Podle původního scénáře se tak mělo stát již v roce 2014, ale v rámci diskuse a dohádovacího procesu byly kvóty na cukr prodlouženy ještě o dva hospodářské roky, do roku 2016/2017 včetně. A všechno směřuje tomu, i přes některé pokusy, že kvótový systém má skutečně, lidově řečeno, na káňanku.

Hospodářský rok 2016/2017 je tedy posledním rokem kvót. Česká republika, vstupem do EU v roce 2004, v něm strávila 13 roků. Nabízí se prostor pro bilancování, ohlédnutí či zhodnocení období, které chce otevřít tuto práci. Než budou k dispozici potřebné údaje za poslední kvótový hospodářský rok, zaměří se autoři v prvních částech na počátky a vstup České republiky do systému SOT s cukrem a na její administrativní část. Následovat pak budou části o jednotlivých prvcích systému s datovými přehledy a výstupy.

Příprava, vyjednávání a přijetí SOT s cukrem v ČR

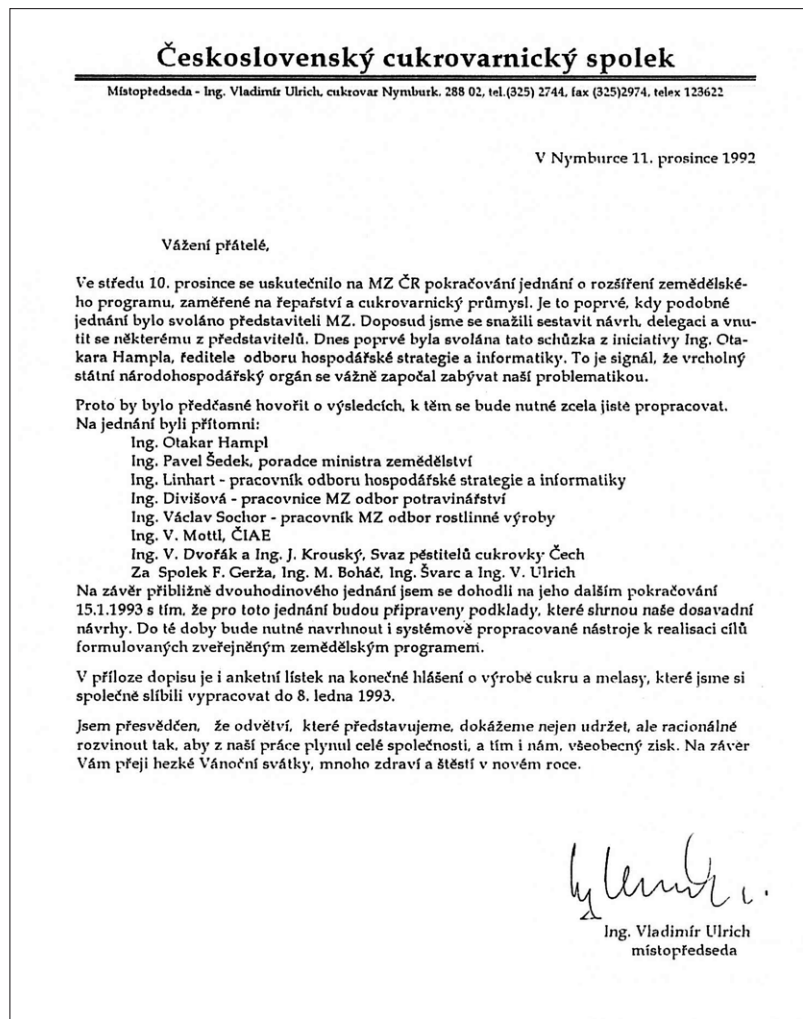
Příprava

Přípravě na vstup ČR do EU předcházelo období let 1990 až 1992 s probíhající privatizací, ve kterém jakékoliv problémy odvětví byly ponechány plně liberálnímu tržnímu prostředí. Od roku 1992 postupně spolupráce státu a zástupců odvětví nabyla na inenzitě. Jedním z milníků spolupráce byl právě vstup ČR do EU, do společenství mimo jiné s výrazným systémem podpory a regulace v oblasti zemědělství. Tento systém vytváří základní prostor pro fungování komodity cukr – cukrová řepa s názvem Společná organizace trhů v odvětví cukru. Tzv. SOT je nedílnou součástí Společné zemědělské politiky EU (SZP). SZP je jednou z nejstarších politik, která na sebe váže zhruba polovinu rozpočtu EU, v současnosti okolo 40–45 mld. eur.

Přijetí právních předpisů EU v oblasti cukru znamenalo pro ČR stanovit a absolvovat harmonogram kroků a činností. Ke splnění tohoto cíle byly ze strany EU nabídnuty předvstupní nástroje a programy pomoci. Mezi nejznámější patřily programy Phare a SAPARD. Právě SAPARD cílil svoji pomoc do oblasti zemědělství a do rozvoje venkova tak, aby se kandidátské státy připravily na převzetí a osvojení nástrojů, postupů a mechanismů Společné zemědělské politiky. Roční objem prostředků se pohyboval ve výši 520 mil. eur pro všechny státy, pro oblast zemědělství a rozvoj venkova ČR v přepočtu přes 800 mil. Kč.

Prvního února 1995 začala platit Evropská dohoda o přidružení mezi ČR a EHS a jejich členskými státy. ČR od Evropské komise (EK) obdržela tzv. Bílou knihu, tj. postupy a přípravné kroky přidružených zemí střední a východní Evropy na cestě

Obr. 1. Státní správa se poprvé od roku 1989 začala zabývat problémy v odvětví cukru až v roce 1992

k začlenění do vnitřního trhu EHS. O rok později, 23. ledna 1996 ČR oficiálně podala žádost o členství v EU. V létě roku 1997 byla ČR zařazena mezi šest kandidátských zemí a v prosinci téhož roku na svém summitu v Lucemburku EU rozhodla, že následující rok v březnu zahájí tzv. vstupní proces s jedenácti kandidátskými zeměmi, přičemž se šesti z nich již rovnou povede vstupní rozhovory. Hlavním gestorem vyjednávání za ČR bylo ministerstvo zahraničních věcí, proto byl hlavním vyjednavatelem vládou jmenován náměstek ministra zahraničních věcí Ing. Pavel Telička.

Oficiálním dokumentem pro proces vyjednávání se stal Poziční dokument České republiky ke kapitole 7 – Zemědělství. Byl rovněž základním výchozím bodem a podkladem ve strategii ČR v přístupových jednáních s EU. Jeho vznik lze datovat rokem 1997, kdy jej připravilo, projednalo a schválilo MZe. Dokument sumarizoval výchozí stav každého odvětví z pohledu jeho charakteristiky, připravenosti akceptovat *acquis* a požadavků ČR. Ne jinak tomu bylo i v případě odvětví cukru, které bylo v rámci EU začleněno do jednoho z hlavních a rozhodujících tržních regulačních systémů. V kapitole B) Společné tržní organizace, v části 3. Cukr byl popsán stav tohoto odvětví a cíl, který byl stanoven pro vyjednávání. V případě cukru cílem byla kvóta v roční výši 505 tis. t. Tehdy byla ještě členěna na kvótu A, určenou pro tuzemský trh, a kvótu B, určenou pro vývoz. Výše 505 tis. t vycházela v té době známých a dostupných údajů

o komoditě cukru a z tehdejší výkonnostní úrovně odvětví. Kvóta proto v sobě odrážela plochu pro cukrovou řepu ve výši 84 tis. ha nebo například domácí spotřebu cca 430 tis. t cukru.

Součástí tvorby poziční kvóty „505“ bylo i množství cukru pro kvótu B, ve kterém Česká republika chtěla získat minimálně 90 tis. t. Problematické se staly, jak se záhy ukázalo, kroky MZe v době přistoupení k WTO, kterými si později uzavřelo možnost žádat o výši kvóty B, která by byla adekvátní vývozu českého cukru za předchozí období, tedy zhruba okolo 90 tis. t. Tzv. závazek u WTO navíc s sebou nesl ještě stigma bývalého společného státu a procesu oddělení, protože původní výše za ČSFR sestávala z referencí vývozu pouze za českou část (Slovensko cukr nevyváželo). Důsledkem byla výše závazku po předem stanovené degeneraci na hodnotě pouhých 4 900 t ročně.

Podklady pro vyjednávání byly shromážděny u výroby cukru z rozsáhlých časových řad z kvalitního zdroje – přímo od cukrovarnických organizací. V případě vývozu cukru byly opět využity kvalitní zdroje jak cukrovarů, tak vývozních organizací i státu. Speciálně byla rozsáhlou analýzou zpracována oblast dovozu a vývozu cukru zejména původem ze surového třtinového cukru, významné části výroby v období do privatizace. Aktivní spolupráce a účast na celém přípravném období ze strany zástupců cukrovarnických podniků a pěstitelů cukrové řepy byla nezastupitelná a v řadě momentů i rozhodující.

Vyjednávání

Ke každé kapitole, stejně tak k Zemědělství, byl na Ministerstvu zemědělství sestaven vyjednavací tým, který tvořili odborníci a zástupci za jednotlivé komodity a oblasti. Hlavním úkolem byla příprava podkladů pro hlavního vyjednavatele v takovém rozsahu a kvalitě, aby byl schopen úspěšně prosadit požadavky, které si česká reprezentace stanovila v Pozičním dokumentu. Nezastupitelnou roli v procesu vyjednávání sehrálo také Stálé zastoupení ČR při EU.

Vlastní jednání s Evropskou komisí probíhala v období let 2002–2003. Předcházela jim předložený návrh kvóty podle metodiky EK. Kvóty podle tohoto návrhu však byly odlišné konstrukce než v předchozích předvstupních kolech, tedy kvóta A podle průměru za referenční období očištěná od vývozu a kvóta B ve výši vývozu. To se změnilo. Kvóta A sice ideově vycházela z tuzemské spotřeby kandidátské země, ale kvóta B ke škodě ČR ze subvenčního závazku u WTO. A ten byl v rozhodující chvíli ve výši pouhých 3 862 t. Návrh kvóty A (441 tis. t) přijala ČR s velkým uspokojením, jelikož její výše zcela vyhovovala potřebě ČR. Kvóta B vyvolala intenzivní tlak ČR na změnu výše, ale princip B kvóty Evropská komise nezměnila. Tvrdý, úporný, argumentačně nezpochybnitelný a zároveň komunikačně korektní tlak vyjednavatele Pavla Teličky nakonec vedl k částečnému úspěchu, protože EK nad metodický rámec stavby kvóty B přičkla ČR navíc 10 tis. t cukru. Vyjednaná kvóta tedy dosáhla konečné výše 454 862 t a celkově tak lze proces vyjednávání kvóty cukru pro ČR hodnotit jako úspěšný.

Přijetí SOT s cukrem

ČR v době vstupu do struktur EU, a tím i přijetí SOT s cukrem, měla již vlastní kvótu cukru. Tím se odlišovala od ostatních kandidátských zemí. K přijetí se rozhodla sama v roce 1999, na základě stále se zhoršující situace v oblasti dovozů cukru do ČR. Přijetí ochranných opatření proti těmto dovozům umožnilo rychlejší přípravu na přijetí základních prvků SOT.

První kvóty začaly platit od února 2000 s červnovým doplněním kvóty nově příchozími výrobci cukru. Celková výše kvóty byla 475 tis. t, členěna byla na 380 tis. t tuzemské kvóty a na 95 tis. t vývozní kvóty.

Druhé kvóty byly zkonstruovány na jaře roku 2001, s účinností od roku 2001/2002, s celkovou výší kvóty 505 tis. t. Tato kvóta pak byla rozdělena na 71 % tuzemské kvóty a 29 % vývozní kvóty cukru.

Třetí kvóty začaly platit od července roku 2003. Celková výše, 454 862 t, již v sobě odrážela výsledek vyjednávání s Evropskou komisí. S touto výší kvóty také Česká republika vstoupila do Evropské unie k prvnímu květnu 2004.

Podrobnější popisy obsahu kvótových systémů a jejich právní ukotvení budou uvedeny v některé z příštích částí v rámci přehledu vývoje kvótového systému.

Současná podoba SOT s cukrem a změny od 1. 10. 2017

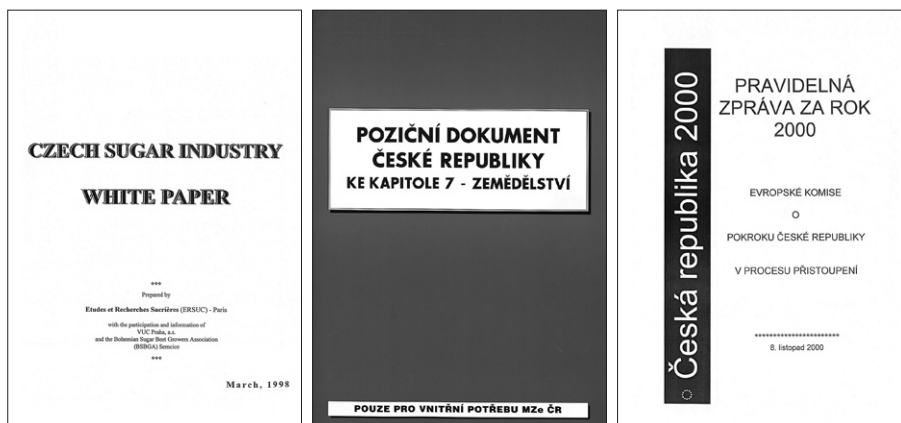
Systém SOT s cukrem v současnosti, a tím i v jeho poslední fázi, charakterizují dva základní a zcela typické prvky – kvóta cukru, která je delegována z EU na jednotlivé výrobce cukru, a minimální cena cukrové řepy, kterou je v systému podpořen pěstitel – dodavatel suroviny. Mezi další stávající prvky se řadí systém nadkvótového a průmyslového cukru, vývozní limit WTO pro Evropskou unii ve výši 1,35 mil. t cukru ročně s vývozními licencemi, ale také i podmínky nákupu cukrové řepy. Součástí tohoto období je rovněž placení výrobní dávky z cukru cukrovarnickými podniky a monitoring údajů Evropskou komisí prostřednictvím příslušných hlášení cukrovarnických podniků přes Státní zemědělský intervenční fond na Evropskou komisi.

SOT s cukrem zcela nezanikne, avšak zůstane zachována ve výrazně zredukované podobě. Přestanou platit zejména ustanovení týkající se produkčních kvót. Produkční kvóta cukru České republiky je v současné době rozdělena ve výši 372 459,207 t mezi pět cukrovarnických podniků od hospodářského roku 2008/2009, tj. po realizaci reformy trhu s cukrem v EU.

Dále v souvislosti s ukončením cukerních kvót přestane platit ustanovení minimální ceny cukrové řepy, která činí 26,29 EUR.t⁻¹. Skončí režim nadkvótového cukru, průmyslového cukru a cukrovarnické podniky také dále nebudou platit výrobní dávku z cukru ve výši 12 EUR.t⁻¹. Vývoz cukru bude možný v libovolné výši, nebude totiž platný vývozní limit WTO ve výši 1,35 mil. t cukru, na druhé straně dovozní režimy zůstanou zachovány.

Naopak pokračovat bude monitoring údajů. Evropská komise bude i v bezkvótovém období nadále průběžně monitorovat situaci na trhu s cukrem na základě příslušných údajů

Obr. 2. Dokumenty: vlevo – Bílá kniha, patrně první svého druhu, formulovala stav a požadavky odvětví; uprostřed – Poziční dokument České republiky byl základním podkladem pro vyjednávání s EU; vpravo – každoroční shrnutí stavu v přípravě ČR na vstup sdělovala Pravidelná zpráva EK

hlášených cukrovarnickými podniky prostřednictvím Státního zemědělského intervenčního fondu.

Evropská komise je na základě čl. 219 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013 oprávněna přijmout adekvátní opatření v případě narušení situace na trhu s cukrem, jinými slovy pomyslná krizová síť bude podle vyjádření Evropské komise pokračovat i nadále. Na základě hlášených údajů EK hodnotí a nadále bude hodnotit úroveň pěstování cukrové řepy a výroby cukru v jednotlivých členských státech a komplexně za celou Evropskou unii. Monitoring situace na trhu s cukrem je nezbytný pro každý členský stát EU, Českou republiku nevýmaje.

Dále budou zachovány základní vztahy mezi pěstiteli cukrové řepy a cukrovarnickými podniky. Evropská komise přijala k tomuto účelu delegovaný akt, kterým se mění příloha X, podmínky nákupu cukrové řepy od 1. října 2017, Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013. Delegovaný akt je právním ukotvením podílu pěstitelů cukrové řepy na rozdílu budoucího vývoje tržní ceny prodaného cukru cukrovarnickými podniky, pokud se samozřejmě na této skutečnosti obě dvě strany dohodnou v rámci mezioborové dohody.

Statistika v odvětví cukru, její význam a související legislativní změny

Statistika zpracování řepy a výroby cukru není v cukrovarech ničím novým. Získané údaje jsou ve vertikálních tocích předávány v rámci cukrovarnických společností a dále na základě právních předpisů a smluvních ujednání orgánům členských států, EU a smluvním partnerům. V současnosti se také údaje zpracovávají v jednotlivých cukrovarech prostřednictvím počítačové evidence, kde jsou výstupem laboratorní deníky, technické výroční či jiné zprávy. Vznikají tak konečné výsledky cukrovarů, z nichž některé základní jsou předávány na Státní zemědělský intervenční fond a řada technologických údajů na smluvní bázi také na bývalý Výzkumný ústav cukrovarnický. Sumarizované vybrané údaje za ČR jsou pak dále zpracovány prostřednictvím Datové komise Ministerstva zemědělství, která vznikla v roce 2005. Údaje pocházející ze SZIF a bývalého VÚC zde procházejí opakovanou kontrolou a jsou finalizovány pro zveřejnění v sumárních a průměrných hodnotách za celou ČR.

Tab. I. Přehled návrhu hlášení po ukončení platnosti kvót na cukr

Plánovaná hlášení v rámci nového nařízení vlády		
Informace	Konečný údaj	Odhad
Vážený průměr prodejní ceny cukru, jakož i celková odpovídající množství prodaného cukru v tunách	měsíčně, do 20. dne	měsíčně, do 20. dne
Vážený průměr ceny cukrové řepy	do 31. 3.	
Zásoby cukru	měsíčně, do 20. dne	
Zásoby isoglukosy	do 31. 10.	
Celková výroba cukru jednotlivých podniků	do 31. 10.	k 28. 2.
Zahájení a ukončení zpracování cukrové řepy / surového třtinového cukru	k 28. 2.	
Množství zpracované cukrové řepy / surového třtinového cukru	k 28. 2.	do 31. 3.
Plocha cukrové řepy	k 28. 2.	do 31. 3.
Seznam pěstitelů, se kterými má výrobce cukru z cukrové řepy uzavřenou smlouvu o dodání	do 31. 3.	
Celková výroba bioetanolu jednotlivých podniků	do 31. 10.	
Objem vlastní produkce isoglukosy dodaný jednotlivými producenty	do 31. 10.	
Objem vlastní produkce isoglukosy dodaný jednotlivými producenty	měsíčně, do 20. dne	

Hlavním výstupem je statistická tabulka Ministerstva zemědělství, oficiální resortní statistika České republiky. Prostřednictvím Státního zemědělského intervenčního fondu jsou hlavní údaje za Českou republiku zasílány na Evropskou komisi. Dochází tak ke spolupráci jednotlivých institucí, jejichž společným cílem je, aby za Českou republiku byly publikovány jednotné údaje o výkonnosti a kvalitě českého řepářství a cukrovarnictví.

Konec kvót na cukr přinese řadu změn, zejména zrušení celé řady zjišťovaných informací. Proto byla s dostatečným předstihem na úrovni orgánů EU prodiskutována a odsouhlasena nová podoba příslušných předpisů EK. Dne 15. února 2017 byly z důvodu zachování systému poskytování nezbytných údajů v odvětví cukru odhlasovány ve Výboru pro SOT dva předpisy EK. Jedná se o nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/1183 ze dne 20. dubna 2017, kterým se doplňují nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1307/2013 a (EU) č. 1308/2013, pokud jde o oznamování informací a dokumentů Komisi, a prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/1185 ze dne 20. dubna 2017, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1307/2013 a (EU) č. 1308/2013, pokud jde o oznamování informací a dokumentů Evropské komisi, a kterým se ruší několik nařízení EK. Předpisy byly v Úředním věstníku EU publikovány 4. 7. 2017. Tato prováděcí nařízení EK stanovují rámcový obsah a termíny pro hlášení příslušných údajů členského státu Evropské komisi.

Monitoring údajů v odvětví cukru v rámci České republiky je doposud stanoven v nařízení vlády č. 337/2006 Sb., o stanovení některých podmínek provádění opatření společné organizace trhů v odvětví cukru, ve znění nařízení vlády č. 44/2007 Sb. Značná část tohoto nařízení po ukončení režimu produkčních kvót nebude platná. Z tohoto důvodu vyplynula nutnost vzniku zcela nového nařízení vlády, které bude implementovat povinnost sběru nezbytných údajů Státním zemědělským intervenčním fondem od cukrovarnických podniků, s předpokládaným termínem nabytí účinnosti dne 1. 10. 2017.

V rámci navrhovaného nového právního předpisu České republiky budou stanoveny termíny pro poskytování informací

cukrovarnickými podniky Státnímu zemědělskému intervenčnímu fondu v kratších termínech tak, aby byla možnost včasného a řádného shromáždění a administrativního zpracování, tj. zejména kontrola jejich správnosti a úplnosti. Následně budou tyto údaje fondem zasílány na Evropskou komisi. Systém je tedy stejný jako doposud.

Kvantifikace stávajícího systému hlášených informací cukrovarnickými podniky jen v oblasti informací o samotném pohybu cukru a cukrové řepě představuje v současné době 25 informací na 21 formulářích v termínech prakticky průběžně po celý rok. Přičtením byt jen jednorázově či ojediněle zasílaných informací se pak suma přibližuje číslu padesát.

Zrušení kvót na cukr je proto příležitostí nejenom ke zrušení všech informací, které jsou spojeny s kvótovým regulačním systémem, ale i k revizi zbylých informací. Revize a zvážení potřeby informací, samozřejmě ve vazbě na požadované informace z EU a s projednáním zainteresovaných subjektů, vedly k velmi zásadní redukci počtu informací, formulářů a termínů poskytování.

Výsledkem je předkládaný návrh nařízení vlády, v rámci jehož ustanovení budou výrobci cukru poskytovat pouze 9 údajů v rovině konečného údaje a z nich 4 také v rovině odhadu (tab. I.), ve čtyřech termínech, na čtyřech formulářích. Pokud by byla na území České republiky zahájena výroba isoglukosy, přibýly by další 3 konečné údaje. Příslušné informace budou hlásit výrobci cukru z cukrové řepy, výrobci cukru ze surového třtinového cukru, výrobci bioetanolu (týká se pouze přírodního kvasného lihu) a výrobci isoglukosy.

Lze konstatovat, že výše uvedený postup nebude postupem novým, ale zavedeným a fungujícím od účinnosti stávajícího právního předpisu, který také navázal na systém předchozí. Dochází pouze k implementaci předpisu Evropské unie, prováděcího nařízení EK, do prostředí České republiky. Není zaváděno žádné nové opatření, jedná se o pokračování sběru informací o odvětví cukru i po ukončení režimu produkčních kvót u cukru, a to ve velmi redukované podobě. Požadované údaje umožní vzájemné nezbytné matematické systémové propojení, jako tomu

Tab. II. Příklad rozlišení mezi řepou, cukrem a plochou ve vlastní režii a ve mzdě

Požadavek	Vlastní režie					Ve mzdě pro cizí		Celkem
	vlastní	nákup cizí v ČR	nákup cizí v EU	prodej pro cizí v ČR	prodej pro cizí v EU	přepřacová-ní pro cizí v ČR	přepřacová-ní pro cizí v EU	
	a	b	c	d	e	f	g	
Sklizňová plocha (ha)	5 000	400	0	100	0	0	1 000	5 300
Řepa zpracovaná (sladké řízky) – čistá hmotnost (tis. t t.q.)	350	28	0	7	0	0	70	371
Výroba: bílého cukru – hmotnost (tis. t)	50	4	0	1	0	0	10	53

$$h = a + b + c - d - e + (f + g) - (f + g)$$

je doposud, a jsou nezbytné pro zachování základního rozsahu monitoringu informací v rámci České republiky.

V rámci hlášených údajů je důležité, aby cukrovarnické podniky rozlišovaly původ cukrové řepy a nepojaly tento údaj jako jedno celkové množství zpracované řepy, vyrobeného cukru nebo plochu. Pro kvalitu a vysokou úroveň české cukerní statistiky i po ukončení kvót na cukr by měly cukrovarnické podniky být schopny nadále rozlišovat výrobu ve vlastní režii a výrobu ve mzdě, a to minimálně ve třech zcela základních údajích: sklizňová plocha, zpracovaná cukrová řepa a výroba bílého cukru. Jedině tak se zamezí při sumarizaci údajů za Českou republiku jejich duplicitě nebo opaku.

Možná je až překvapivý počet možností, které se nabízejí pro režim vlastní režie a režim ve mzdě. Je to dáno zejména tím, že může probíhat v rámci jednotného společného trhu obchodní výměna i mezi členskými státy jak v případě suroviny, cukrové řepy, tak v případě výrobku, cukru. Pojmenováním možných variant vzniká celá řada možností. Cukrovarnické podniky by v rámci monitoringu měly rozlišovat vlastní zpracovanou cukrovou řepu, cizí řepu nakoupenou v rámci ČR, cizí řepu nakoupenou v rámci EU, prodanou cukrovou řepu jinému cukrovarnickému podniku ke zpracování v rámci ČR, prodanou řepu jinému cukrovarnickému podniku ke zpracování v rámci EU, přepracovanou cukrovou řepu pro jiný cukrovarnický podnik v rámci ČR a přepracovanou řepu pro jiný cukrovarnický podnik v rámci EU. A to samé i u cukru a plochy cukrové řepy. Zjištění plochy cukrové řepy mimo území ČR je poněkud problematické, ale ve spolupráci a při sepisování smluv o dodání lze zajistit statisticky poměrně kvalitní údaje. Matematicky musí všechny tři veličiny vzájemně korespondovat, což znázorňuje tab. II.

Závěr

Současná podoba SOT dospěla do své závěrečné fáze, v rámci které většina prvků tohoto regulačního systému přestane platit s počátkem nového hospodářského roku 2017/2018. Celý systém byl administrován na úrovni Evropské unie a České republiky několika institucemi, o kterých bude pojednáno v příští části.

Souhrn

Článek je prvním ze série textů, které se věnují procesu ukončení regulace trhu s cukrem pomocí kvót na cukr a řadou dalších podpůrných nástrojů. Shrnujícím a vesměs popisným způsobem postupně provede celou problematikou řízení trhu s cukrem.

Společná organizace trhů v odvětví cukru je jedním z typických a významných nástrojů Společné zemědělské politiky EU. Po 49 letech od 1. října 2017 dozná historické obsahové změny směrem k plné liberalizaci.

Klíčová slova: EHS, EU, EK, SOT s cukrem, příprava, vyjednávání, Poziční dokument, kvóta cukru, výrobci cukru, hlášení informací.

Literatura

1. *Studie odvětví cukru.* Phare, Centrum pro zahraniční pomoc Ministerstva hospodářství, 1996.
2. *První verze Pozičního dokumentu.* Pracovní tisk, Praha: MZe, 1997.
3. *Poziční dokument České republiky.* Praha: MZe, 1999.
4. *Bílá kniha českého cukrovarnictví = Czech Sugar Industry White Paper.* Paris: ERSUC, 1998.
5. *Pravidelná zpráva Evropské komise o pokroku České republiky v procesu přistoupení.* Ročníky 1999 až 2002.
6. *Společná organizace trhu pro cukr.* Pracovní tisk, Brusel: Evropská komise, nedatováno.
7. *Průvodce Společnou organizací trhů v odvětví cukru.* Praha: MZe, 2004.
8. *Situční a výhledová zpráva CUKROVKA – CUKR.* Praha: MZe, ročníky 2000 až 2006.

Trnková J., Froněk D.: CMO for Sugar on the Brink of Quota-Free Period – Part 1. Preparation, Adoption, and End of Quota System

The article is first in the series of texts that deal with the process of end of the sugar market regulation by means of sugar quotas and a range of other supporting instruments. It guides the reader through all the issues of sugar market management in a summarizing and descriptive manner. The Common Market Organization in the sugar sector is one of the typical and significant instruments of the EU's common agricultural policy. After 49 years, beginning on 1st October 2017 it will undergo substantive changes towards full liberalization.

Key words: EEC, EU, EC, CMO for sugar, preparation, negotiations, Position paper, sugar quote, sugar manufacturers, reporting information.

Kontaktní adresa – Contact address:

Ing. Jana Trnková, Ministerstvo zemědělství ČR, Odbor rostlinných komodit, Těšnov 65/17, 110 00 Praha 1, Česká republika, e-mail: jana.trnkova@mze.cz